

Modern Greek A: language and literature – Higher level – Paper 1
Grec Moderne A : langue et littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Griego Moderno A: lengua y literatura – Nivel superior – Prueba 1

Friday 8 May 2015 (afternoon)
Vendredi 8 mai 2015 (après-midi)
Viernes 8 de mayo de 2015 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Question 1 consists of two texts for comparative analysis.
- Question 2 consists of two texts for comparative analysis.
- Choose either Question 1 or Question 2. Write one comparative textual analysis.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- La question 1 comporte deux textes pour l'analyse comparative.
- La question 2 comporte deux textes pour l'analyse comparative.
- Choisissez soit la question 1, soit la question 2. Rédigez une analyse comparative de textes.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- En la pregunta 1 hay dos textos para el análisis comparativo.
- En la pregunta 2 hay dos textos para el análisis comparativo.
- Elija la pregunta 1 o la pregunta 2. Escriba un análisis comparativo de los textos.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Επιλέξτε την ερώτηση 1 ή την ερώτηση 2.

1. Να αναλύσετε, να συγκρίνετε και να αντιπαραβάλετε τα δύο κείμενα. Στην ανάλυσή σας πρέπει να σχολιάσετε τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στα δύο κείμενα, τη σημασία του γενικού πλαισίου, το πιθανό αναγνωστικό κοινό, τον σκοπό, τη μορφή και τα εκφραστικά μέσα.

Κείμενο Α

Στην Τούμπα¹ των παιδικών χρόνων

ΕΝΑ ΦΙΛΑΡΑΚΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΑΝΑ²

Με τον Αρίστο ήμασταν φίλοι και γείτονες. Ήμασταν τότε μία ηλικία, γύρω στα δεκαπέντε. Δεν ξέραμε σπουδαία γράμματα, όπως και πολλά άλλα παιδιά, αγόρια και κορίτσια της γειτονιάς μας. Μάλιστα μερικοί ήταν στουρνάρια, δεν ένιωθαν να γράψουν ούτε τ' όνομά τους, δεν είχαν τελειώσει ούτε την πρώτη δημοτικού. Το '52, όταν ήμασταν δώδεκα χρόνων, πηγαίναμε στη Β' δημοτικού στο «Τενεκεδένιο σχολείο», έτσι το λέγανε. Εγώ έμενα στάσιμος και ξαναφοιτούσα, ο Αρίστος είχε διακόψει και τον ξαναέγραψε η μάνα του, γι' αυτό οι συμμαθητές μας ήταν πολύ πιο μικροί από μας. Αντί να τελειώνουμε το δημοτικό – τι ντροπή –, ήμασταν ακόμη δευτεράκια. Τότε κάναμε μάθημα σε κάτι ισόγεια κτίρια αλλά του σχολείου του είχε μείνει το όνομα από παλιά, γιατί ήταν το πρώτο και το μοναδικό δημοτικό σχολείο στην Τούμπα, που το 'χανε φτιάξει για τα προσφυγάκια κι ήταν από μέσα ξύλινο κι απ' έξω φτιαγμένο όλο με λαμαρίνες, το ίδιο και η οροφή. Οι πιο παλιοί είχαν τελειώσει την «Παράγκα», έτσι το λέγανε το παλιό «Τενεκεδένιο σχολείο». Στο καινούργιο, όπου κάναμε μάθημα πρωί – απόγευμα, είχε ίσαμε εξήντα παιδάκια η κάθε τάξη. Καθημερινώς στο μάθημα γινόταν της τρελής απ' τη βαβούρα. [...] Μέχρι δευτέρα δημοτικού πήγαμε εκεί με τον Αρίστο. Οι δάσκαλοι αλλά και οι δασκάλες εμάς μας μάλωναν και μας έδεχναν. Πιο πολύ τους δασκάλους φοβόμασταν, προπαντός τον διευθυντή, μα αυτές που μας κοπανούσαν ήταν κάτι δασκάλες μοβόρες³. Με βίτσα από χοντρή βέργα λυγαριάς. Δεν ξέρω γιατί προτιμούσαν αυτό το ξύλο ούτε και ξέρω πού το έβρισκαν, από ποια χωριά το προμηθεύονταν. [...] Βαρούσανε, λοιπόν, εκείνες αλύπητα. Και το χειμώνα, κοντά παντελονάκια φορούσαμε, τα μπούτια μας ήταν παντού όλο σημάδια. 20 Εύλο μπόλικο και γιατί δεν παίρναμε τα γράμματα και γιατί κάναμε αταξίες. Γινόταν οχλαγωγία στην τάξη. Εκτός απ' τη βίτσα, μας έδιναν ξυλιές με το χάρακα ή σιαμπίλια στα μούτρα. Σε μερικούς και κλοτσιές. Φορούσαν οι δασκάλες μας κάτι γόβες, σουβλερές, γόβα σιλιέτο που λένε. Και στα δάκτυλά τους βέρες και δαχτυλίδια χρυσά. «Θα σε στείλω στο Τσοτύλι, στο αναμορφωτήριο» απειλούσαν τους πιο ζωηρούς οι κηδεμόνες. Φεύγαμε, την κοπανούσαμε απ' το σχολείο. Μας έδιωχναν κιόλας. Μιά δόση που επισκέφτηκε το σχολείο ο επιθεωρητής, μας έστειλαν να πάμε στα σπίτια μας, για να μη φαινόμαστε τέτοια ασχετίλα που είχαμε και εκθέσουμε τους δασκάλους μας. Μα στο σπίτι δεν γυρίζαμε, γιατί τις τρώγαμε κι από κει. Έτσι μείναμε τούβλα, που λένε, ξύλα απελέκητα. Και βγήκαμε νωρίς στο κουρμπέτι⁴. Δεν είχαμε άλλη έξοδο.

30 Στην ουσία μας μεγάλωσε ο δρόμος. Εγώ με τον Αρίστο κάναμε ψευτοθελήματα στον
μπακάλη και στον μανάβη και βοηθούσαμε και σε τίποτα φορτώματα, κι έτσι με το χαμαλίκι
κονομούσαμε κίνα ψιλό. Αλλά δεν έφταναν αυτά για να χορτάσουμε τη μαύρη πείνα μας,
την αχόρταγη, αφού το φαΐ στο σπίτι ήταν όλο ψωμί και μακαρόνια και πιο σπάνια κανένα αυγό,
τίποτα ροβίθια ή φακές. Μακαρόνια με ψωμί, όχι με τυρί. Πού το κρέας και πού το ψάρι!
35 Ήμασταν κι οι δυό ορφανοί από πατέρα. Και δεν είχαμε και γιαγιάδες, γιατί οι γιαγιάδες μας
ήταν πεθαμένες από χρόνια. Εμένα η γιαγιά μου ήταν μιά ωραία και έξυπνη γριά απ' το Προκόπι
της Καππαδοκίας, που μιλούσε μισά τούρκικα, μισά ελληνικά, και τραγουδούσε μανεδάκια⁵, [...] και
μαζεύονταν οι πρόσφυγες απ' τη γειτονιά στην αυλή για να την ακούσουν. Την πρόλαβα.
Ο Αρίστος δεν είχε κι αυτός ούτε παππούδες ούτε μαρμπάδες ούτε θειάδες κοντά του.
40 Έτσι, λοιπόν, έρημα και απροστάτευτα, γιατί οι μανάδες μας ξενοδούλευαν, μεγαλώσαμε μέσα
στους δρόμους και στις αλάνες.

Θωμάς Κοροβίνης, *Ο γύρος του θανάτου* (2010)

¹ Τούμπα: περιοχή της Θεσσαλονίκης

² ΑΛΑΝΑ: ανοιχτός και αδιαμόρφωτος χώρος

³ μοβόρες: αιμοβόρες: πολύ σκληρές

⁴ βγήκαμε [...] στο κουρμπέτι: βγήκαμε στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή, ίσως στην ανήθικη ζωή

⁵ μανεδάκια: τούρκικα λυπητερά τραγούδια

Κείμενο Β

Μυρτώ Λεμού

Δεύτερη ευκαιρία στα παιδιά του δρόμου

ΤΗΣ ΕΥΗΣ ΣΑΛΤΟΥ

Εξω από το γραφείο της, ένα μικρό κορίτσι Ρομά, μαθήτρια της ΣΤ΄ Δημοτικού, την περιμένει με ανυπομονησία. «Κυρία Μυρτώ, κοιτάξτε, πήρα βαθμούς από το σχολείο» κι εκείνη στοργικά την επιβραβεύει για την προσπάθεια και την παροτρύνει να συνεχίσει το διάβασμα. Η σχέση που έχει η Μυρτώ Λεμού με τα κοινωνικά αποκλεισμένα παιδιά του δρόμου είναι μητέρας-παιδιού, μια σχέση που κρατά από τις αρχές της δεκαετίας του 1990.

Κόρη του Έλληνα θεατρικού ηθοποιού, σκηνοθέτη και θιασάρχη Αδαμάντιου Λεμού – από τους πρώτους συνεργάτες του Κάρολου Κουν – και της επίσης ηθοποιού και συγγραφέως Μαίρης Γιατρά–Λεμού, έζησε τα παιδικά και νεανικά της χρόνια ... στο σανίδι. Οι συνεχείς μετακινήσεις εξαιτίας των επαγγελματικών υποχρεώσεων των γονιών της δεν έκαναν εύκολη τη ζωή της. Είναι χαρακτηριστικό ότι άλλαξε συνολικά 18 σχολεία! Θυμάται ακόμη έντονα τις θεατρικές εικόνες: τη μία ημέρα έβλεπε τους γονείς της να παίζουν τους βασιλιάδες στη σκηνή και την επόμενη τους ζητιάνους. Κι αυτές οι εικόνες είναι που την έκαναν να δει διαφορετικά τις μειονότητες.

ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΙΣ ΗΠΑ. Τη δεκαετία του 1960 εγκαθίσταται με την οικογένειά της στις ΗΠΑ. Αν και ο καημός του πατέρα της ήταν να ασχοληθεί και η ίδια με το θέατρο, ήταν κάτι που δεν της ταίριαζε. [...] Έτσι αποφάσισε να σπουδάσει στη Νέα Υόρκη κοινωνική λειτουργός, όπου ασχολήθηκε επαγγελματικά με τις μειονότητες. Στην Αμερική παντρεύτηκε και απέκτησε δύο παιδιά και το 1987 πήρε την απόφαση να επιστρέψει στην Ελλάδα.

Τρία χρόνια αργότερα, διηύθυνε στο Γκάζι ένα πρόγραμμα σεμιναρίων για δασκάλους όπου γινόταν εκπαίδευση για τη διαφορετικότητα. «Άρχισα να γυρίζω στην περιοχή και διαπίστωσα πως τα παιδιά στους δρόμους είναι πολλά. Στην οδό Κωνσταντινουπόλεως παιδιά καθάριζαν τα τζάμια των αυτοκινήτων, πωλούσαν λουλούδια ή λαχεία. Τότε εργαζόμουν σε ένα ισόγειο γραφείο. Κάποια από αυτά τα παιδιά με κοιτούσαν από την τζαμαρία, τα έβαζα μέσα και τους έδινα να ζωγραφίσουν. Στην ερώτηση αν πηγαίνουν σχολείο, η απάντηση ήταν πάντα η ίδια. Κανένα δεν είχε περάσει τη σχολική πόρτα», λέει.

Αυτό γινόταν καθημερινά και όσο περνούσαν οι ημέρες ο αριθμός των περιθωριοποιημένων παιδιών που έμπαιναν στο γραφείο της όλο και αυξανόταν.

Έτσι αποφάσισε με τους υπεύθυνους των σεμιναρίων να μεταφέρουν τα μαθήματα για τους δασκάλους το απόγευμα και το πρωί να κάνουν μάθημα στα παιδιά αυτά, τα περισσότερα από τα οποία δεν ήξεραν ούτε πώς να κρατούν το μολύβι. Κάποια κατάφερε η κυρία Λεμού να τα γράψει στα σχολεία της περιοχής. «Κάθε φορά που πήγαινα ένα τέτοιο παιδί σε σχολείο, με κοιτούσαν λες και τους πήγαινα ένα παιδί από τον Άρη».

Το πρόγραμμα, στο πλαίσιο του οποίου πραγματοποιούνταν τα σεμινάρια, σταμάτησε τρία χρόνια μετά. «Γιατί μας πέταξες στον δρόμο;» τη ρωτούσαν τα παιδιά. «Πήγα στον δήμο, τη νομαρχία, τους έλεγα ότι πρέπει να κάνουμε κάτι για τα παιδιά του δρόμου. Η απάντηση ήταν αρνητική. Το μόνο που ήθελα ήταν να τα βοηθήσω να ενταχθούν στην κοινωνία». Έτσι, το 1997 νοίκιασε μόνη της έναν χώρο 100 τ.μ. στον Κολωνό και δημιούργησε την εθελοντική ΜΚΟ* Κοινωνική και Εκπαιδευτική Δράση, με βασικό σκοπό τα παιδιά από τα φανάρια να πάνε στο σχολείο. Και η προσπάθειά της φαίνεται να αναγνωρίζεται –

παρ' όλο που το κράτος δεν υποστηρίζει έμπρακτα τέτοιες πρωτοβουλίες. Το 2008 ο τότε υπουργός Υγείας Δημήτρης Αβραμόπουλος απένειμε στη ΜΚΟ το Βραβείο Καινοτομίας, ενώ μόλις πριν από έναν μήνα τιμήθηκε με το βραβείο «Νησίδες Ποιότητας 2013» από την Κίνηση Πολιτών για μια Ανοικτή Κοινωνία και το Σώμα Ελληνικού Οδηγισμού.

Τα παιδιά του μεροκάματου συνεχίζουν να είναι μια θλιβερή πραγματικότητα. Το πρωί σχολείο και το βράδυ δουλειά. «Τα γράφουμε στο σχολείο και από 'κει και πέρα παρακολουθούμε την πρόοδό τους. Ήδη έχουμε στενή επαφή με 13 σχολεία των περιοχών Μεταξουργείου, Κολωνού και Βοτανικού. Κα φέτος έχουμε 170 παιδιά γραμμένα στα σχολεία. Κι επειδή αυτοί οι μαθητές τις περισσότερες φορές δεν μπορούν να βοηθηθούν στο σπίτι αναλαμβάνουμε την ενισχυτική τους διδασκαλία. Κι' όμως, το μόνο που θέλουν είναι επιβράβευση των προσπαθειών τους για να μην τα παρατήσουν».

Εύης Σάλτου, *TA NEA* (Δεκέμβριος 2013)

* ΜΚΟ: Μη Κυβερνητική Οργάνωση

2. Να αναλύσετε, να συγκρίνετε και να αντιπαραβάλετε τα δύο κείμενα. Στην ανάλυσή σας πρέπει να σχολιάσετε τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στα δύο κείμενα, τη σημασία του γενικού πλαισίου, το πιθανό αναγνωστικό κοινό, τον σκοπό, τη μορφή και τα εκφραστικά μέσα.

Κείμενο Γ

Μαθήματα ελληνικών στην Ελλάδα στο Εργαστήρι Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού ΚΛΕΙΣ¹

Το σχολείο μας λειτουργεί στα Χανιά της Κρήτης καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Το αποκλειστικό μας αντικείμενο είναι η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε ξένους μέσα από ομαδικά προγράμματα ή ιδιαίτερα μαθήματα.

- 5 Τα προγράμματά μας συνοδεύονται από σειρά δραστηριοτήτων που στόχο έχουν την εξοικείωση των σπουδαστών με το ελληνικό γίνεσθαι και τον ελληνικό πολιτισμό.

Τα προγράμματά μας απευθύνονται:

A. Σε άτομα με μητρική γλώσσα διαφορετική από την ελληνική που

έχουν επιλέξει την Ελλάδα ως τόπο διαμονής

επισκέπτονται τακτικά τη χώρα

- 10 ασχολούνται επαγγελματικά με την ελληνική γλώσσα (καθηγητές της νέας ή της αρχαίας ελληνικής σε σχολεία ή πανεπιστήμια του εξωτερικού, μεταφραστές, διερμηνείς, διπλωματικοί υπάλληλοι /λειτουργοί κ.ά.)

κάθε άλλον ενδιαφερόμενο

B. Σε Έλληνες ομογενείς

15 για τους οποίους τα ελληνικά αποτελούν τη δεύτερη γλώσσα

Τα προγράμματά μας διακρίνονται σε γενικά και ειδικά.

Ενώ τα γενικά προγράμματα στοχεύουν στην εκμάθηση της γλώσσας σύμφωνα με τους στόχους και τη διαβάθμιση του Γενικού Ευρωπαϊκού Πλαισίου, τα ειδικά προγράμματα εστιάζουν σε ειδικές περιοχές της γλώσσας, σε ειδική θεματολογία ή σε συγκεκριμένες δεξιότητες,
20 ανάλογα με το ειδικό ενδιαφέρον των συμμετεχόντων και προσφέρονται μετά από συνεννόηση.

Ο ΧΩΡΟΣ ΜΑΣ

Η έδρα μας βρίσκεται στην πόλη των Χανίων, σε ιδιόκτητες εγκαταστάσεις, σε μία από τις καλύτερες συνοικίες του σύγχρονου τμήματος της πόλης, την Αμπεριά, πολύ κοντά στην ιστορική και πανέμορφη συνοικία της Χαλέπας, πέντε λεπτά από την πολυσύχναστη πλατεία
25 Ελευθερίας ή πλατεία Δικαστηρίων, όπως την λένε οι Χανιώτες.

Το κτίριο που στεγαζόμαστε είναι μία μικρή εξοχική κατοικία του 19^{ου} αιώνα, εμβαδού 100 περίπου τετραγωνικών μέτρων, περιτριγυρισμένη από βεράντα, αυλή και κήπο, ενταγμένη σήμερα πλήρως στον αστικό ιστό των Χανίων και πρόσφατα ανακαινισμένη.

Στο εσωτερικό του σπιτιού σύγχρονα διαμορφωμένο και διακοσμημένο, βρίσκουμε τις πλήρως
30 εξοπλισμένες με οπτικοακουστικά μέσα και σύνδεση στο διαδίκτυο αίθουσες διδασκαλίας, το γραφείο και μικρή κουζίνα. [...] Η παλιά κουζίνα του σπιτιού έχει διαμορφωθεί σε ημιυπαίθριο χώρο, για μάθημα ή μελέτη ή απλώς για ευχάριστες συγκεντρώσεις το καλοκαίρι.

Στη γειτονιά βρίσκει κανείς ό,τι πιθανώς χρειαστεί: μανάβικο, φούρνος, σούπερ μάρκετ
35 βρίσκονται σε απόσταση αναπνοής. Καφενεία, εστιατόρια, βιβλιοπωλεία, πιάτσα ταξί, τράπεζα και ΚΕΠ² βρίσκονται στην πλατεία Δικαστηρίων λίγο πιο κάτω.

www.kleis.gr/en/school (Ιούνιος 2014)

¹ ΚΛΕΙΣ: λόγια απόδοση της λέξης «κλειδί»

² ΚΕΠ: Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών

Κείμενο Δ

Η αρχαία Ελλάδα γοητεύει τους Γερμανούς μαθητές

Απορημένοι παρακολουθούσαν οι φύλακες στην Αρχαία Αγορά χθες μια ομάδα ξένων μαθητών να ξεναγούνται με ευλάβεια στον χώρο και τρεις εξ αυτών εν συνεχεία να παίρνουν τον λόγο. «Μας παρουσίασαν τον μύθο του Θησέα και το ιστορικό του ναού του Ηφαίστου, θέματα που είχαν ήδη προετοιμάσει από πριν», εξηγεί σε άπταιστα ελληνικά ο Γερμανός καθηγητής αρχαίων ελληνικών στο γυμνάσιο Max Plank, Martin Biastoch. Φιλέλληνας ο ίδιος, επισκέπτεται δις τον χρόνο την Ελλάδα, ενώ σε τακτά διαστήματα οργανώνει εκπαιδευτικές εκδρομές με τους μαθητές του. Στη Γερμανία 14.000 μαθητές επιλέγουν να διδαχθούν τις λεγόμενες «νεκρές γλώσσες» σε γυμνάσιο και λύκειο. [...] «Οι τάξεις των αρχαίων ελληνικών σήμερα είναι ισάριθμες με εκείνες των ιταλικών και των γαλλικών» λέει στην «Καθημερινή» ο καθηγητής στο Max Plank, όπου τα αρχαία ελληνικά διδάσκονται εδώ και 426 χρόνια.

Η επιλογή, βέβαια, επηρεάζεται πολύ από το περιβάλλον των παιδιών, που μεγαλώνουν στο Göttingen, πόλη με μακρά παράδοση στις κλασικές σπουδές – οι γονείς πολλών έχουν μάθει και οι ίδιοι αρχαία ελληνικά. Η εκμάθηση των αρχαίων φαίνεται να μην τους τρομάζει. [...] Ο δάσκαλός [...] τους επισημαίνει: «σε δύο εβδομάδες μαθαίνουν το αρχαιοελληνικό αλφάβητο και σε ενάμισι χρόνο τη γραμματική». Η 4ωρη διδασκαλία των αρχαίων γίνεται δις την εβδομάδα. [...] «Το βιβλίο εκμάθησης των αρχαίων είναι υποδειγματικά γραμμένο, χωρισμένο σε κεφάλαια «γεωγραφικά» και θεματολογικά κατανεμημένα, όπως τον Μινωικό Πολιτισμό, την Αρχαία Αθήνα». Με την ίδια λογική, άλλωστε, έχει οργανωθεί το εκπαιδευτικό ταξίδι, που συνεχίζεται στην Πελοπόννησο. Η θεματολογία του βιβλίου δεν περιορίζεται στο κλέος¹ της Αθήνας, αλλά επεκτείνεται από την επίσκεψη του Αποστόλου Παύλου στην Αρχαία Κόρινθο [...] έως και το μουσικό και πολιτικό έργο του Μίκη Θεοδωράκη.

Είναι, όμως, η ελληνική μυθολογία που «συνεπαίρνει» τους μαθητές. «Η ιστορία του Ορφέα και της Ευρυδίκης με έχει αγγίξει πολύ», εξηγεί ο Frederik «εμπεριέχει το τραγικό στοιχείο στον απόλυτο βαθμό: ο ερωτευμένος φτάνει έως τον άλλο κόσμο για την αγαπημένη του, την οποία εντέλει χάνει εξαιτίας του έρωτά του. Είναι ενδεικτική της υψηλής τέχνης του story telling² των προγόνων σας». [...]

«Είναι όλα έντονα»

Η σύγχρονη Ελλάδα, που την έχουν γνωρίσει από τους τηλεοπτικούς τους δέκτες, εγείρει πλήθος συζητήσεων μεταξύ των εφήβων, που περίμεναν διαδηλώσεις, αλλά η Αθήνα τους υποδέχθηκε με νεροποντές! Ο όγκος των αρχαίων ναών, η ρυμοτομία της πόλης, το πλήθος των γκράφιτι και το δημιουργικό ... χάος τράβηξαν την προσοχή των εφήβων. «Είναι όλα έντονα και ζωντανά: η κίνηση στους δρόμους, τα κορναρίσματα, οι φωνές. Στην αρχή μας σόκαρε, τώρα μας αρέσει» λέει η Inke. «Είναι όμορφο που ένα δένδρο ξετρυπώνει αναπάντεχα στη μέση του δρόμου. Στη Γερμανία ακόμα και οι δενδροστοιχίες είναι αυστηρά κατανεμημένες».

35 Τι λένε οι γονείς τους για όλα αυτά; «Δεν ανησυχούν, ζηλεύουν» απαντά αφοπλιστικά.

www.kathimerini.gr (Ιούνιος 2014)

¹ κλέος: δόξα

² story telling: αφήγηση ιστοριών